

Samråd äldreomsorg

**Lista av behov och önskemål från
sverigefinnar, tornedalingar, kväner, lantalaiset och samer**

2022-02-09

Närvarande:

Medverkande tjänstepersoner: Aino Dahl, Riitta Päivärinta, Sara Bergfors, Felicia Westman, Åsa Jernbom, Nils Enwald, Peter Steggo, Helén Gripenrot, Camilla Törnroos

Ärende:	Beskrivning:	Ansvarig tjänsteperson:	Åtgärd/Återkoppling:	Uppföljning:
Synpunkter från sverigefinnarna				
Personalsituationen på Ersboda vårdboende	Personalsituationen på Ersboda vård- och omsorgsboende togs upp och om det finns tillgång till finsktalande personal även på kvällar och helger.	Sara Bergfors	Det finns tillgång till finsk personal på kvällar och helger också men inte alla. Vi schemaplanerar så att de ska finnas finsk personal de flesta helgerna. Samarbete med rekryteringsenheten pågår för att hitta finsktalande personal.	pågående

Vårdboendets hemsida	Vårdboendets hemsida har i dagsläget endast information på svenska, inget på finska. Den kan även göras mer attraktiv med flaggor osv för att få bättre synlighet och locka till sig boenden. Det är viktigt att lyfta fram det positiva och detta är en attraktiv arbetsplats även på webben.	Sara Bergfors, Aino Dahl, Riitta Päivärinta	Informationsfolder översätts också till finska som lämnas ut vid inflyttning.	Åtgärdat 2022-03-25
Rekrytering	Rekrytering från Finland togs upp och hur man bäst kan nå personal.	Sara Bergfors, Aino Dahl	Dialog med rekryteringsenheten	Pågående
Resursperson	Kan en anställning av en resurspersonal vara något för kommunen för språkets skull, kanske ex arbetsförmedlingen kan utbilda finsktalande till bristyrken, försöka hitta långsiktiga lösningar till personalbristen på boendet. Är detta något som kan finansieras av statsbidraget?	Nils Enwald	Nuvarande statsbidrag för 2022 är budgeterade. Frågan får tas med i kommande års budgetdiskussion.	
Sommarjobb	Kan man erbjuda gymnasieungdomar sommarjobb på boendet.	Sara Bergfors	Kontakt har tagits med kommunens ansvarig för feriearbetande ungdomar.	

Information om boendet	Hur når man anhänga med informationen om finsktalande vård- och omsorgsboende.	Nils Enwald, Helene Gripenrot	Frågan tas med i kommande utvecklingsarbete kring "Vägen in till äldreomsorgen"	
Aktivitetssamordnare	Behov av aktivitetssamordnare med språk- och kulturkompetens efterlystes på boendet.	Sara Bergfors	Vi har en finsktalande aktivitetssamordnare på finska enheten.	2022-03-01
Färdtjänst	<p>Hur kan man ordna dagverksamhet för de som har hemtjänst, kan de få färdtjänst för att kunna ta sig till olika aktiviteter och kan man få bidrag till det.</p> <p>Man informerade om att dagverksamhet kräver ett biståndsbeslut och att färdtjänst skall man ansöka om.</p> <p>Seniortorget ska börja arbeta med ett koncept Passion för livet, som kanske kan vara något i detta sammanhang.</p> <p>Enligt konceptet erbjuds aktiviteter nära där man bor.</p>	Riitta Päivärinta	<p>Färdtjänst kräver en personlig ansökan.</p> <p>Konceptet Passion för livet är under bearbetning på Seniortorget.</p>	

Minoriteternas särbehandling	Det är viktigt att behandla minoriteterna med positiv särbehandling så att de kan få samma möjligheter som majoriteten, att uppnå jämlikhet. Då är det viktigt att tänka utanför boxen med attityd och vilja, ex ett lönetillägg kan vara en sådan sak.	Nils Enwald	Kommunen har svårt att motivera ett särskilda lönetillägg. Däremot är det meriterande att vara flerspråkig.	
Referensgrupper	Ordet referensgrupp diskuterades och om det finns behov att bilda särskilda referensgrupper under året för olika syften, det finns ett behov för en arena för fortsatta diskussioner, där man kan lyfta tankar och idéer.	Nils Enwald	Tanken är att tillskapa särskilda referensgrupper utifrån specifika behov med minoriteterna.	
Bemötande	Det är viktigt att tänka på bemötandet, att samtlig personal tänker på hur man bemöter minoriteter och har förståelse. Kommunen har personcentrerat vård och bemötandet är viktigt.	Sara Bergfors	Personalen har reflektion på sitt schema där man får reflektera över värdegrundsfrågor mm. 29/3 2022 är Riitta inbjuden som gäst till ett avdelningsmöte där vi kommer prata om detta. Riitta har informerat personalen om lagen mm 2022-03-29.	

Föreläsning, språkrevitalisering	Önskemål om att föreläsningen som handlade om psykisk ohälsa ska ordnas igen. Språkrevitalisering behövs även för äldre.	Riitta Päivärinta	Seniortorget arbetar med att kunna erbjuda föreläsningar på finska.	
Kommande behov	Behovet av finsktalande äldreomsorg kommer att öka kraftigt under närmaste åren. Hur har kommunen förberett sig för detta?	Nils Enwald	Äldrenämndens kompetensförsörjningsplan ska revideras under 2022. Frågan lyfts till kompetensstrateg.	
Finska/Meänkieli, enkäter	Vård och omsorg på finska är viktigt. Samverkan med meänkieli kan vara bra, man kan fylla på platserna och nyttja flera språk på boendet. Har man genomfört enkäter bland personalen och brukare på boendet? Kommunen genomför både medarbetar- och brukarenkäten. Det uttrycktes önskemål om att dessa ska översättas till finska och finnas tillgängliga på boendet.	Nils Enwald	Kommunen får ta med sig denna fråga och om möjligheterna till översättning finns. Det är nationella brukarenkäter från Socialstyrelsen så kommunerna äger den inte. Ex enkäten Öppna jämförelser från Socialstyrelsen finns på finska på deras hemsida.	
Minnesanteckningarna	Minnesanteckningarna och powerpointen ska publiceras på	Aino Dahl, Peter Steggo		Publiceras maj 2022.

	hemsidan och skickas hem till de som deltog på samrådet.			
Synpunkter från tornedalingar, kväner och lantalaiset				
Kommunicera med alla	Viktigt att kommunen både muntligen och skriftligen kommunicerar alla grupper, dvs. tornedalingar, kväner och lantalaiset + meänkieli för att inte exkludera någon.	Aino Dahl, Peter Steggo		Pågående
Uppsökande verksamhet	Kommunen borde bedriva mer uppsökande verksamhet mot denna grupp, framför allt äldre har ofta en dålig självkänsla kring sin identitet och språk utifrån historiska kontexten. Kanske en ambulerande aktivitet som reser runt på äldreboende och lockar från personer ur gruppen/språket.	Riitta Päivärinta	Minoritetsmingel på Seniortorget erbjuder uppsökande verksamhet.	
Delvis gemensamma aktiviteter	Vissa samråd och aktiviteter kan vara gemensamma med den sverigefinska/finska språket, men inte alla, då det måste få vara ett eget språk och identitet också.	Aino Dahl, Riitta Päivärinta, Kultur för seniorer		

Rekrytering	Kommunen kan tänka på att personal från norra Finland pratar en dialekt som ligger nära meänkieli utifrån ett rekryteringsperspektiv	Nils Enwald	Informationen lämnas till äldreomsorgens bemannings- och rekryteringscentrum att ta hänsyn till i kommande rekryteringar.	
Fler ska delta i samråd	Den stora frågan är hur vi når fler personer för samråd. Kanske bör vi prova att "samråda" i samband med exempelvis kulturaktiviteter.	Riitta Päivärinta, Aino Dahl, samt fler exempelvis kommunikatörer	Samråd sker också i samband med olika arrangemang	
Samlokalisering på boendet	Vad gäller äldreboendeenhet bör kommunen titta på Kiruna och Övertorneå kring samlokalisering av flera minoritetsgrupper och förskoleverksamhet. Dock inte placering på samma enhet, utan olika enheter/våringsplan. Går samordna mycket kring personal och aktiviteter.	Nils Enwald	För närvarande pågår ingen planering kring start av särskild äldreboendeenhet för denna grupp. På Ersboda vård- och omsorgsboende kan även denna ansöka om plats.	
Seniortorget och aktiviteter	Peppaktiviteter/Språkbud/aktiviteter på Seniortorget kring språket meänkieli kan vara en ingång som	Riitta Päivärinta, personalen på Seniortorget.		

	väcker intresse och en ingång till fler aktiviteter/engagemang.			
Marknadsföring	Kommunen borde marknadsföra aktiviteter på meänkieli bättre för att också signalera att språket är viktigt.	Riitta Päivärinta, kommunikatörer mm enheten Minoritet		
Meänkielis synlighet	Nå personer på platser där många passerar, exempelvis Noliamässan	Enheten Minoritet med flera		
Information på meänkieli vid ansökan, e-tjänst	Går det fylla i e-tjänster kring äldreomsorg på meänkieli (exempelvis när en person ansöker om insatser). Viktigt att det inte bara finns information på minoritetsspråken utan att det även går ansöka på meänkieli.	Nils Enwald, Helene Gripenrot	Frågan tas med i kommande utvecklingsarbete kring "Vägen in till äldreomsorgen"	
Menyer på äldreboenden	Menyer på äldreboende borde kunna få på minoritetsspråken.	Nils Enwald	Synpunkten skickas till Måltidsservice som sköter all mathantering på äldreboenden.	
Synpunkter från samerna				

<p>Samisk enhet på vård- och omsorgsboende</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Det måste vara en trivsamt lokal där den samiska enheten ligger. Det borde vara skog och vatten i närheten. Det får inte vara intryckt i ett betongområde. • Ersboda vård-och omsorgsboende där den finska enheten finns har många aktiviteter och spa och bastu. Samerna behöver också ha tillgång till liknande aktiviteter inomhus, exempelvis gymnastik. • Vad gäller mat på ett äldreboende är det viktigt att det serveras samisk mat med bra råvaror. Det kan förbygga demens och skapa bra samtalsämnen. • Det är viktigt med elden. Vid en eld blir problem lösta. Det skulle kunna vara flyttbart i form av en lāvvu (tältkåta). Den tidigare lāvun som fanns utanför Tráhppie användes flitigt vid samiska aktiviteter. 	<p>Nils Enwald</p>	<p>Synpunkterna tas med i den fortsatta planeringen av samisk äldreboendeenhet. Äldrenämnden väntas fatta inriktningsbeslut under våren 2022. Därefter kommer en referensgrupp med representanter från minoritetsgruppen bildas. Planen är att en samisk äldreboendeenhet kan stå klar våren 2023.</p>	
--	---	--------------------	--	--

	<ul style="list-style-type: none">• Västerslättskyrkan är till salu och det vore en bra lokal för enheten. Kyrkan är lätt att bygga om till bostäder och det är nära till buss och affärer. Man kan titta på Axlagården och Hemgården för inspiration för hur man kan bo bra.• När kommunen tittar på lokaler är det viktigt att de gemensamma ytorna är rejält tilltagna. I många äldre äldreboenden finns det stora matsalar och samlingsrum. I nya äldreboenden är de gemensamma lokalerna för små, exempelvis på Dragonen.• Det skulle behövas en lokal där man kan sitta och slöjda. En plats där man inte behöver städa undan sina saker mellan varje tillfälle.• Det skulle behövas ett bra utrustat kök så att man exempelvis kan grovstycka renar. Då kan man			
--	---	--	--	--

	tillaga traditionell mat och det skulle kunna vara en aktivitet.			
Hur kan kommunen nå ut till samer i Umeå?	<ul style="list-style-type: none"> • Hur kan informationen nå ut till andra samer och skapa intresse? • I hemtjänsten kan personalen möte personer med föremål som kan avslöja att brukaren har samisk anknytning, exempelvis kuddar, slöjd, textilier. Det kan vara viktigt för hemtjänsten att veta för att lyfta det samiska. Det ger också tillfälle att informera om kommunens utbud. • Äldreomsorgen anordnade tidigare en aktivitet för äldreboenden (två steg i samisk kultur). I samband med den aktiviteten fanns det personer på boendena som berättade att de är samer. De boende talar inte om det för personalen. • Det finns många äldre samer som aldrig har varit på Tráhppie. Det 	Camilla Törnroos, Peter Steggo, kommunikatör	Kommunen synliggör och informerar för en bredare målgrupp på Seniortorget, via sociala medier och lokaltidningar om aktuella händelser för att nå fler deltagare och synliggöra aktiviteterna som sker. Samordnaren för samisk äldreomsorg har i sitt uppdrag att ta fram exempelvis informationsväskor om samisk kultur som kan användas på äldreboenden. Frågan om att nå ut till samiska brukare i hemtjänsten kommer att tas vidare till verksamheten.	Pågående

	<p>vore bra om det gjordes ett utskick till alla samer och bjuda in till ett informationsmöte på Tráhppie.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vad som också skulle kunna samla samer är exempelvis styckning efter renslakt och traditionell mat. Renen skulle kunna slaktas på en annan plats och sedan transporteras till Tráhppie. 			
<p>Samarbete mellan kommuner i förvaltningsområdet för samiska</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Det finns ett samarbete mellan de samiska förvaltningskommunerna. Man bör umgås över kommungränserna och anordna gemensamma aktiviteter. 	<p>Camilla Törnroos, Peter Steggo</p>	<p>Samordnarna deltar i nätverk med kommuner i förvaltningsområdet för samiska för utbyte av erfarenheter och planering av gemensamma aktiviteter, exempelvis konferenser om samisk förskola och föreläsningar med samiska teman.</p>	<p>Pågående</p>